

במדרש דבכה פרשת מקץ (פט, ב). אשר הגבר אשר שם ה' מבתו (תהלים מ, ה) זה יוסף. ולא פנה אל והבים שעל ידי שאמר לשער המשקים כי אם זכרתני אל פרעה הוא השתרדות קנה ופחותה שנוכל לשער דברי אין בו רק דבר אחד ובפרט כי ראה יוסף כי מן השמים הוא בא, והרי יוסף הבין לכל מה שהובא השר המשקים ליבת הסוהר וכן כל חלומו הוא רק כי שמו תצמיח גואלה ליוסף. [ובאמת דזה לשון הפסוק שאמר לו יוסף בעוד שלושת ימים ישא פרעוה את ראש והשיב על כל נקי כי אם זכרתני אtran וגוי ועשית נא עמידי חסד והזכותני אל פרעה והזאתני מן הבית הזה. ולכורה בפסוק זה הוא כפל עניין וארכית דברים לא צורך, ויל' דלא אמרו יוסף בלשון בקשה רק אמר לו בגדיר מגיד עתידות שאמר לו מה שיהיה לעתיד והשיב על כל נקי והיית במדרגה גודלה כקדם אשר רק כי אם זכרתני אל פרעה יפעלו דבריך אצלו ועשית נא עמידי חסד, ושוב אמר לו וזהו מגד עתידות שאמר לו מה שיהיה לעתיד והזאתני אל פרעה שבן היה לעתיד מוכחה מה דכל כך היה בטהנו גדול עד כי גם שהוא ממעט למוטב והשבה לו גונה העונש ניכר גודל בטהנו מה שאין לשער ממש. והוא פנה שאמרו אשר שם ה' מבתו זה יוסף ולא פנה אל והבים דלפי גודל בטהנו לא היה לו לפנות כלל אל והבים ואףלו בדיבורי קל:

(ב) סדרן ג' רילך

ו' ופקודת חלים והנה עמד על היאר. חלים לא נאמר אלא חלים בחולות הוא חלים תמיד. כל ימי הוא חלים ארוך. ובחולומו נדמה לו, שהוא א' ואינו שני לו, ואפי' את אלה יהיאר שמןנו מדיננתו חיה וכיימה — הוא בראו כשביל עצמו, והוא גבוחה ממנו: «הנה עמד על היאר», הרושים מתקיים על אלהיהם (ב"ר פפ"ט): «המה» למעלה אףלו מאלהיהם. הנΚודה המרכזית בעולם — הוא המלך... הרשע והעריץ, שהוא בראש את אלהין: «לי יארו ואני עשתוני» (יחזקאל כ"ט), ואין ציריך לאמר, שככל מידנותו ואנשיה וכל אשר בה נבראו עיי, כדי לשמשו ושיהי לו על מי למלוך, זו **היא ההשכלה של המלכים העריצים מהתקופה הקדומה, וכזו הייתה גם השקפת פרעה, שחשב, שעמו נבראו כדי לשמשו, ולא להיפך.** וכן רואים, שהיה לו שרים, היושבים ראשונה במלכות, — לא להשכלה ולא לענייני פנים וחוץ — לכח' פ אין זכר להם בתורה — אלא **שר המשקים ושר האפים, שייגאנ לאכילתו ושתיתו של המלך שר הטבחים** — התלין המmitt את כל מי שפוגע בכבוד המלך (ואפי' בשוגג ו' בא' וחרות, כמו את שר האפים בעונן הקיסם), ושר בית הסהר, אשר שם אסירי המלך אסורים. **כל השרים האלה משמשים את המלך ואשיותו הפטית, שהיא לא מלכה מכל עניini המלכות. עם הארץ,** ואףלו יוצאי ווחכמי — החרטומים — אינם נועזים לומר לו, שהלומיו שיר לחיה כל העם. כי מה לו למלך ולסבל העם? רק פתרים לו: ז' בנות אתה מוליד ז' בנות אתה קובב. (ב"ר) כי, הפרות בעיניהם מראות על בנות (כי הבנות ה' כ"פרות"), ואפי' השבילים הנה בנות של מלך.... וגם על המדינות יאמר שם: ז' מדינות אתה כובש, ז' מדינות מרדות. (ב"ר) (שם), ריל אין זה שיר לעם ולהתי אככלאים או התרבותים רק **למלך:** אתה כובש, ומודדות בר' ; ומילא,

כשרצנו מן השמים לתחיות עם רב ולהודיעו לעולם את הרעב, אשר גזור עלייו, ואת הצלחה פורתא ממנה, — מצאו לבנון למסור באת החלום לפרטעה, מלך, שיש בידו לצבור בר כחול הים. **ואת הפטרין לאיש יהודי** שיש לו כבר השקפת אחרית על המלך והעם: **השכלה — שאפי' קונה** שמים וארץ, האלים הגדול, אשר השמים ושמי השמים לא יכללו, — גם הוא יתריך עיניו ולכו תמיד **להטיב לבני האדם:** «צדיקים אלהים מתקיים עליהם» (ב"ר שם) וכנאמר: «הנה ה' נצב עליו» בראשית כ"ח) — לשמרנו. ומכח'כ, שע **מלך לדאג לשלום העם, לכלכלה** ולהשכלתו. ולא שרירות נתונה למלך, רק עבודות לעמו ולארצנו, ואףלו אכן ציריך לנחל ברחמים גדולים, והרואה **צריך** שירעה את הצאן ולא את עזמו (כמו שעשו

מטרת חלומתו של פרעה

חולמותיו של פרעה מופיעים באricות לא אופייניות ובפירוט מדויק. כך בהציגם לראשונה לחרטומים וכך גם בהציגם בפעם השנייה ליוסף. גם חלומותיהם של שר המשקים ושר האופים בפרשא הקודמת אופיינו בארכות דומה.

חלומתו של פרעה יחסית ברורים, משלבים בהם סימנים של שובע ורعب וرمזים נוספים, כך שהפתרון די מתבקש בחלום עצמו. ואם כן, מדוע "יאין פותר אותן לפראה", מודיע כל חכמי מצרים וחרטומיה לא הצליחו לחת פתרון פשוט כפי שנתן נשב?

לפי רבי משה אלשיך (تورה משה' מא, ל), מטרת החלומות היא להעלות את הנושא המרכזី שעומד לפתחנו – גלות מצרים, ולידתו של עם ישראל ביציאה ממצרים.

קבעו התפיסה המצרית

באותם הימים לא היה מקום יותר יציב למצרים, הנילוס זרם בלי הפסק והביא לידי שפע חקלאי ומסחרי. **בלבם של המצרים לעולם לא קין חש ממחסור,** היואר היהו את סמל הכוח של מצרים - "פרעה מלך מצרים התנאים הגדול הריבץ בתוך יאריו אשר אמר לי יاري ואני עשיתני" (יחזקאל כט, ג), מתאר הנבואה. והנה, מאותו יאור עלות שבע פרות רזות, ובולעות שבע פרות שמנות. זו מציאות בلتית נתפסת במצרים. גם החולם השני המתאר שיבולים שדופות מטלטל את שלות הקיום המצרי, "וַתִּפְעַם רוחזו", זהה אפשרות כל כך מוזרה עד שחרטו ממצרים וחכמיה כלל לא מעלים על דעתם שהיא אכן יכולה להתרחש למצרים. זה אמן הפתרון הפשטוט בדור, אבל הוא כל כך רוחק מהבטחונו ששורר למצרים.

לפתע, נזכר שר המשקם שהיה מישחו שטletal והוציא אותו מהקייבען המחשבתי
בשלהו, וכך גרם לו לשים לב לחוסר הנורמלאלות שיש במצרים. יוסף מועלה מן הבוד
ומתחילה לדבר על שנות רעב ושפלה, מושגים שאין מוכרים לאוזן המצריית. "כִּי
גַּנְוֹן הַדָּבָר מֵעַמּוֹן הָאֱלֹהִים וּמִמֶּה רַבְּתָה הָאֱלֹהִים לְעַשְׂתָו", יוסף מבשר על מהפכה דрамטית
בתולדות מצרים. ריבונו של עולם נטל את הנהגתה ומעתה מצרים היא כל' שרת
בידו. ההגה כבר לא בידים של פרעה ולפייך, כחלק בלתי נפרד מהפתרון, אומר
יוסף: "וְעַתָּה יְרָא פְּרֻעָה אִישׁ נָבֹן וְחַכֵּם וַיִּשְׁתַּחַוו עַל אֶרֶץ מִצְרָיִם", עלי' למנות אדם
אחר שניהל את המדינה, אתה כבר לא יכול לעשות זאת, "יִעֲשֶׂה פְּרֻעָה וַיַּפְקִד פְּקָדִים
על הארץ".

פרעה מבית מסבibo ולא מזוהה אף אחד שמסוגל לצאת מהתפיסה המצראית המקובעת: "ז'יאמר פרעה אל עבדיו הנמצא כזה איש אשר רוח אלהים בו... אתה תהיה על ביתך ועל פיך ישך כל עמי".

הצגנו צדעתה נצל מילר, ולכיוון שמלך יוסוף היה למותין צין
טעויכס כהצגנו לתולות צו מלך סתיניך לדרן מלך להונן גומפנס
טומפנס וכותן נל כהה צווקן קומפנס, מה בכיריהם ווומנו נצל
לטומיס וווג' פיי כן לממה נס נומם שאטס נצל נמל
יקבב נט להונן נל מכר נצל הנטומיס וווג' הרד רוחון נלה נפצע
וועי נברע נטולן זיד צו וגוצער זא בסה להונן טו טומבס נכבום
הנטומ (לע' כ'ג') כבלינו הוויא נצל בזור ופיטעל צי יומקן יוסוף
אליכס צוותר נבנאליטו היל נצזר פטוד הבנייל וכטן בזור והנטומיס
ווטקרנטיס גס למוה סמס גרטט וווג'ס ווילן נל מיתח מושגה צו
וותתק קול נכס וויל זמש נקלת התהנו ווואר זיד להונן מטפס, וכוון
הוומיז מל נל (באה הילטן אע' פיי וויא כמיה, וכל זא נטנומל ט
דריכס נל סוו טטכיניסטס גומפנס (ט). יי...
...

achi yosef, v'shatora habia at dibtam zot
al avbam; at haftron m'ser hakba'h
liyosif tzadiq, v'ho'o cabr hab'in, sh'hallomo
shel mal'ak shel kol ha'olam ho'a. (b'r sh'm):
ho'o cabr yadu, sh'at asher ha'alchim u'sha
hagid l'peruteh". — la' k'di sh'peruteh y'chein
tbo'ah be'udu v'be'ud sh'ri'o, rak: "vohi ha'acel
l'pekdon l'aratz... v'la' t'kurt ha'aratz b'reub",
— v'la' rak la'aratz mazrim, al' l'aratz
bm'onah harab — "l'hachiyot ~~sh'm~~ rab":
v'uiker ha'olom ba, k'di sh'pek'd p'kdim ul
ha'aratz v'homesh...", sh'ir'a peruteh aish n'bon
v'chcm v'shit'ahou ul aratz mazrim", la' rak
ul armon ha'mal'ak v'io'atziv v'sh'ri'o (v'mfilal
niyach koshet ha'mparshim, mi shmo liyu'oz
ha'mal'ak la'amer lo: "w'utah ir'a peruteh aish
n'bon v'chcm", ci bla'ah v'ain ton' t'oulat
ha'olom). rak aish b'ul ha'skefa' bo' ha'

בכך, וממנו לפטור את החלום בכינון זה
שבילים מראות על תבואה, ופרות
מתפקידות נ"כ מעשב הארץ — ובא
החולם ברוב עניין לקרווא לדרעב על כל
הארץ, ולהזהיר את המלך להיכן לחם
לעמו מchnות השובע לשנות הארץ. המלך
הקי' מחלומו התמידי לאחר ששמע אותו
פתחנו של יוסף. ואמר לנו: «על פיך יש
כל עמי», לא רק אני וabit ו'חצר', אד-
«כל עמי»: הנסי מסכים להש��תך עז'
המלך והעם. ואחריו הודיע אלהים אותו
את כל זאת» — «גמתי אותך על כל ארץ
מצרים» — לאוג לארץ מצרים. של-
ה' לה דואג עד עתה ובדברי ימי העמינו
אננו מוצאים הרבת מלכים. שהלמאות
כפרעה והוכרוו להביא איזה «יוסף» מזור
היהודיים לפטור להם את חלומתיהם
ולהשמדם על השקפת עצם אהרת.

בָּא. וַיֹּאמְרוּ גּוֹי הָכֵל חָקָן לְכָמִינְגָּס
הָמָלָן נְקֻפְּנָה. וְגַס מְלָבָן (ז' חֲנִינָה) לְמָס כְּלָרְטָן לְמָרָ
נְקוּפְּנָה. מֶעָן לְמָס כְּלָרְטָן לְמָס הָאָרְטָן וְגַס הָמָרָ
סְתָּס (ז'), וְמוֹד כָּרָס לְמָלָן הָאָרְטָן מְכָרְנוּסָה אַסְתָּוָם מְכָלָתָ
סְתָּוָם. מְהֻכְּנוּוּ לְמָלָן לְכָיוֹת בְּזָדוֹן נְמָמָס הָרָק (ז') מָס כְּוָה
גְּצָנִיל מְכָר יוֹסְפָּט וְדוֹמָו טָמֵס זֶה כְּפִי מָה נְכַתְּחִי לְמְמָלָך (ל' כ')
שְׁכָפִי בְּזָין וְדוֹמָו נְכָרְגָּס וְמַאֲכָר שָׁמָוּ לוֹ כְּסָמָה מְדָרְכָּס מְדָמָה
כְּפָסָד, וְלָס מֶלֶגֶשׂ גָּמָר הָזִיכָּס הַדְּרָכָה דְּגַר (ב' ג') יוֹסְפָּט לְ
מְכָלָה וְלָס וְשָׁמָבָכְיָי יְסָרוּיָּהוּ שָׁמָר כְּמָר הָזִיכָּס דְּגַר שְׁגִידָל מְזָה
שָׁמָר מְזָהוּ, וְהָכָר מְזָה לְסָל מְלָהָן שָׁמָן וְהָמָרָן הַכְּלָל הַתְּמִימָנוּי הַלְּבָר
גְּלִישָׁו וְגַס פְּנַכְּפָּס כִּיבָּס לְמָס גְּלִישָׁו (ח') גְּרָמָתָה הָזִיכָּס
מְתַחַק מֶלֶל סְכָנָה נְפָשָׁו וְהָמָלָא גָּלוּזָה וְגַר בָּא מְגָוָה גְּדִיקָה נְפָשָׁו
מֶלֶל קָנְדָה וְמַגְּלָה גָּלוּזָה מְזָה לְכָיוֹת בְּרָלוּם כְּלָס יְמָד צָהָו לְמְבָמָמָה

מה פסקו בב"ד של מעלה למי שיש ספק אם חייב בדיוני שמיים

(6) מהו דין זיהוי שם?

בכל חג סוכות שנת תרנ"ו חלם המהרש"ם שקרוא לו להב"ד של מעלה, עון כי היה שם איזו דין תורה לאיש אחד שעבר עבירה שחיברים עליה מיתה בדיוני שמיים, אלא שיש שתי שיטות אם חיבור מיתה על עון זה.

והיה מיימינים ומשמאליים, ונחלקו אם בספק פלוגתא של פוסקים בעונש בדיוני שמיים יש לפטור מלחמת ספיקא לקולא, כי מיPCA ספיקא קמא שמייא, והב"ד של מעלה נדמה לו שישבו בחז' גורן עוגלה, והשtan עמו לשטן לו ואמר הלא קמא שמייא ליכא ספיקא, ואמרו הב"ד של מעלה נשאלת להב"ד של מטה כי הלא התורה ניתנה לחכמים. ושאלו אותה, והש贬תי כי גם בדיוני שמיים פטור בספק פלוגתא, ושכנן מבואר בכספי משנה, ויצא הפסק לפטור. ואיך וארא והנה חלום, ולא זכרתי אז איה המקום שהכסף משנה פוסק כן וכשהαιיר היום הלכתית מהסוכה לבית ומצאת שכנן הוא בכספי משנה (פהמ"ק פט"ז ה"ט).

ויען דליך מידי שלא רמייא באוריינט, והגר"א בספר עליית אליהו כתוב של המאורעות שבעולם מיום שנברא עד עולם רמזוים בתורה, שמתי אלeki דיל' דרומו דבר זה בפרשה מקץ, 'וכסף משנה קחו בידכם וכו' ועל אשייתן לכם רחמים.'

זה הפירוש להוגה דעתך בדין לוטיק ועשה חסד ביום דין', דבר כל דבר שיש בו דעתך להקל הוא פטור מן הספק, ועשה חסד ביום דין, ודובר משרותים ביום דין שהוא מצד היושר והטוב כן יטיב השם לכל ישראל ונעלם לציוון ברנה. (קדמת בנו של המהרש"ם לספר דרכיו שלום אהל שם אות כ)

In one of the greatest transformations in all literature, Joseph moves in one bound from prisoner to prime minister. What was it about Joseph – a complete outsider to Egyptian culture, a “Hebrew,” a man who had for years been languishing in jail on a false charge of attempted rape – that marked him out as a leader of the greatest empire of the ancient world?

Joseph had three gifts that many people have in isolation but few have in combination. The first is that he dreamed dreams. Initially we do not know whether his two adolescent dreams – of his brothers’ sheaves bowing down to his and of the sun, moon, and eleven stars bowing down to him – are a genuine presentiment of future greatness or merely the overactive imagination of a spoiled child with delusions of grandeur.

Only in *Parashat Miketz* do we discover a vital piece of information that has been withheld from us until now. Joseph says to Pharaoh, who has also had two dreams: “The reason the dream was given to Pharaoh in two forms is that the matter has been firmly decided by God, and God will do it soon” (Gen. 41:32). Only in retrospect do we realise that Joseph’s double dream was a sign that this too was no mere imagining. Joseph really was destined to be a leader to whom his family would bow.

Second, like Sigmund Freud many centuries later, Joseph could interpret the dreams of others. He did so for the butler and baker in prison and, in this *parasha*, for Pharaoh. His interpretations were neither magical nor miraculous. In the case of the butler and baker he remembered that in three days’ time it would be Pharaoh’s birthday (Gen. 40:20). It was the custom of rulers to make a feast on their birthday and decide the fate of certain individuals (in Britain, the Queen’s birthday honours continue this tradition). It was reasonable therefore to assume that the butler’s and baker’s dreams related to this event and their unconscious hopes and fears (Ibn Ezra 40:12 and *Bekhor Shor* 40:12 both make this suggestion).

(7)
Lessons in
leadership

In the case of Pharaoh's dreams, Joseph may have known ancient Egyptian traditions about seven-year famines. Nahum Sarna quotes an Egyptian text from the reign of King Djoser (ca. twenty-eighth century BCE):

I was in distress on the Great Throne, and those who are in the palace were in heart's affliction from a very great evil, since the Nile had not come in my time for a space of seven years. Grain was scant, fruits were dried up, and everything which they eat was short.¹

Joseph's most impressive achievement, though, was his third gift, the ability to implement dreams, solving the problem for which they were an early warning. No sooner had he told of a seven-year famine than he continued, without pause, to provide a solution:

Now let Pharaoh look for a discerning and wise man and put him in charge of the land of Egypt. Let Pharaoh appoint commissioners over the land to take a fifth of the harvest of Egypt during the seven years of abundance. They should collect all the food of these good years that are coming and store up the grain

under the authority of Pharaoh, to be kept in the cities for food. This food should be held in reserve for the country, to be used during the seven years of famine that will come upon Egypt, so that the country may not be ruined by the famine. (Gen. 41:33-36)

We have seen Joseph the brilliant administrator before, both in Potiphar's house and in the prison. It was this gift, demonstrated at precisely the right time, that led to his appointment as viceroy of Egypt. From Joseph, therefore, we learn three principles. The first principle is: dream dreams. Never be afraid to let your imagination soar. When people come to me for advice about leadership I tell them to give themselves the time and space and imagination to dream. In dreams we discover our passion, and following our passion is the best way to live a rewarding life.²

Dreaming is often thought to be impractical. Not so; it is one of the most practical things we can do. There are people who spend months planning a holiday but not even a day planning a life. They let themselves be carried by the winds of chance and circumstance. That is a mistake. The sages said, "Wherever [in the Torah] we find the word *vayehi* ['And it came to pass'], it is always the prelude to tragedy" (Megilla 10b). A *vayehi* life is one in which we passively let things happen. A *yehi* ("Let there be") life is one in which we make things happen, and it is our dreams that give us direction.

Theodor Herzl, to whom more than any other person we owe the existence of the State of Israel, used to say, "If you will it, it is no dream." I once heard a wonderful story from Elie Wiesel. There was a time when Sigmund Freud and Theodor Herzl lived in the same district of Vienna. "Fortunately," Wiesel said, "they never met. Can you imagine what would have happened had they met? Theodor Herzl would have said: 'I have a dream of a Jewish state.' Freud would have replied: 'Tell me, Herr Herzl, how long have you been having this dream? Lie down on my couch, and I will psychoanalyse you.' Herzl would have been cured

of his dreams and today there would be no Jewish state." Fortunately, the Jewish people have never been cured of their dreams.

The second principle is that leaders interpret other people's dreams. They articulate the inchoate. They find a way of expressing the hopes and fears of a generation. Martin Luther King Jr.'s "I have a

(9) מ' כה

"dream" speech was about taking the hopes of African-Americans and giving them wings. It was not Joseph's dreams that made him a leader; it was Pharaoh's. Our own dreams give us direction; it is other people's dreams that give us opportunity.

The third principle is: find a way to implement dreams. First see the problem, then find a way of solving it. The Kotzker Rebbe once drew attention to a difficulty in Rashi's writing. Rashi (Ex. 18:1) says that Yitro was given the name Yeter ("he added") because "he added a passage to the Torah beginning [with the words], 'Choose from among the people..." (18:21). This was when Yitro saw Moses leading alone and told him that what he was doing was not good; he would wear himself and the people to exhaustion. Therefore he should choose good people and delegate much of the burden of leadership to them.

The Kotzker pointed out that the passage that Yitro added to the Torah did not begin, "Choose from among the people." It began several verses earlier when he said, "What you are doing is not good" (Ex. 18:17). The answer the Kotzker gave was simple. Saying "What you are doing is not good" is not an addition to the Torah – it is merely stating a problem. The addition consisted of the solution: delegate.

Good leaders either are, or surround themselves with, solvers. It is easy to see what is going wrong. What makes someone a leader is the ability to find a way of putting it right. Joseph's genius lay not in predicting seven years of plenty followed by seven years of famine, but in devising a system of storage that would ensure food supplies in the lean and hungry years.

Dream dreams, understand and articulate the dreams of others, and find ways of turning a dream into a reality – these three gifts are leadership, the Joseph way.

(10) א' ח' א' צ' ל' ג' / ב' כ' ה' ג' / י' כ' ק'

כתב "בימי מותתינו בן יוחנן היה גדול חשמונאי ובנוו..." המילה "בימי מותתינו" תמהוה מאד, כיון מותתינו בן יוחנן לא קשורים למלחמה עצמה והרי הוא היה הרוח החיה להליב את היהודים ולהזכירם תוך כדי מסיבות נפש והקרבה עד לניצחון הגדול נגד מלכות יוון. ובנוסף שאנו אומרים נראה כאילו באו לציין את הזמן ואת התקופה בה התרחשה מלחמת היהודים נגד מלכות יוון?

עוד צריך להבין בಗמ' שבת כא: מובה שלאחר שנה קבעו את חנוכה בהל ובזהודה, מודיעו חיכו לשנה הבאה ולא קבעו תיכף ומיד בשנה הראשונה?

כתב הרב דוד דורון גולד שליט"א [בספרו "הלו ושמחה"] – מובא בנביא בספר שופטים – על עם ישראל שחטאו לה', لكن' ה' נתן אותם ביד מדין והרעו לישראל מאד והשחיתו גם את יבולם. ראו כך עם ישראל וזעקו אל ה' שיוושם, אז ה' נגלה אל גדעון ואמר לו להלחם במדין, מיד עשה גיסות של שלושים ושתיים אלף חילים. למדין, היה צבא כחול הים' ולגמליהם אין מספר, על פי ההיגיון הטבעי היה צריך להוציא לעם ישראל עוד חילים למלחמה בשבייל שלא ייחדו על ידי חיל מדין, אך למורת זאת ה' נגלה אל גדעון ואמר לו שהצבא יותר מידי גדול, שילך ויכריז כל אשר ירא וחדר מהמלחמה, ילק' ויישוב לביתו' ובאמת חזרו עשרים ושנים אלף אנשים ונשארו רק עשר אלף.

ה' נגלה שוב אל גדעון ואמר לו שכל אלה אשר עבדו עבודה זהה שיחזיר אותם לבתיהם, ואין הוא ידע מי עבד עבודה זהה? על ידי שיאמרו להם לשחות בנירה, וכל אשר יכרע על הברכיים – אותן וסימן הוא שהשתחווה לעבודה זההומי שיתכוף וילקק מהמים – סימן הוא שלא עבד עבודה זהה והוא יכול לגשת למלחמה. לבסוף נשארו מהעם רק שלוש מאות איש! עם צבא זהה קטע היה צורך להילחם

אנו עמלים נמי סחוכה, ימים מבל סס קזועיס צהמצע נמי סחורה ליטן לנו סיכולם נמי טבת וטבנ, מהוור צל מונכה יט זיכולם נסצול הליי נצמת חילום, וזריכים נלחות ליקם סטור מהנווכה. ונעמדו על נקודת החה צט נערר עלי' ציון, סענון צל קביעות עמיים נמור. הרכ"ק רבי נטה ליע' ממלפונג ז"ע פילס לדורי ח"ל (צטם מה): למן נר חנוכה קים עד זמכלה רגנן בעזוק, טהוכנה צוה ריח' צהו הנווכה יט זכומו נטהר למ נטמת גולדס ולטהטומה ל"כ, עד זמכלה רגנן מן צזוק, ציעין צכל רגע צזוק צאו עזוק צנענוי עוז"ז קו' הספק גבן. והס כי קפה נצעני צמיס נמנוע ערנגן חד יכלת מן צזוק, ציט' צבנית חי' זכמי' מטב' ומפני נסס, טהאלס נר יט' כל כלו צקוע צנענוי מטבר ומונונו יוט' ז' רבק גבן ר' יט' קזוע מקומו נצית סמלה.

יש נסס להתזונן ומה מיון יכול נמנוע עזמו מלחיות צקוע צזוק צב' רגלי, הכל קו' מהם פלון מלהט סטמפהות, חי' נטן צקוע

ס' מלהט סטמפהק צמייעט, יש ד' לו רגנן החה צזוק, וס' יכול נלמוד כלהו. וענין סמווח מולה על סטמפהות, צלטן צס צל' בזון, צאו' צס צל' נמוש, וסמווח קו' להכיל נסס צדרכ' סטמיס צב' מזומניים, ולט' יט' לו זורך נכל סטמיס בנטממיים, ולו' יש' נצילמו נקזוע עטס למורה כלהו. וע' טהאלס יש' לו מוזח צימין יש' ציכולם נר מנוכה להילר צימין נמוש מון נצית, צבעט ציון מטב' קי' רגלי מוליכות חומו נטיכ'ג', ומלול סטמפהה צטנובע על מוש סטמפה יהיל לו קדרן צקחמו מון-בזים נילך נלמוד. וככל קו' ע' מה סטמפהה קו' צימין נטיקתו להצית. וס' קלייוס קו' מה טהאלס נליך ליקם חטו מימי סחוכה, ס' ע' יט' יליו נרומ' סחוכה צכל הענה.

וְעַם מִדְיָן, וּמִדְעוֹה ה' רְצֵה כֹּךְ? כְּתֻוב בְּפָסְקוּם שֶׁה' אָמַר אֶל גָּדוֹעַ "פָּנִים יְתִפְאַר עַל־
יִשְׂרָאֵל לְאָמֹר יְדֵי הַשּׁוּעָה לִי כֹּל זֹאת" יְשַׁחַד גָּדוֹעַ שְׁעַם יִשְׂרָאֵל יְתִפְאַר בְּכָבוֹדוֹ
וּבְעִזּוּמָתוֹ.

(12)
ט
ט

תשועת ה' לא תבוא אלא כאשר לא יהיה לעם יִשְׂרָאֵל כל צד ואופן שיוכלו להגיד
'כוח ועוצם ידי' עשה לי את החיל הזה' אפילו עם צבא קטן של עשר אלף, היה
חשש שמא עם יִשְׂרָאֵל וגם אני עשית זאת והיה צריך לרודת לכמות של שלוש מאות
חיילים שאז הם ודאי לא יתלו את ניצחונם בכוחות ידיהם וישועת ה' תהיה חדה
ובורורה שהוא עשה כל זאת.

mbavaor b'chazzel שכל השפע ברכה והצלחה מאת ה', זה רק כאשר אדם מרגיש
עצמו חסר יכולת וחסר אמצעים ותולה את כל יהבו ו מבטו בה'. זה היה בדיק
מה שבבואר ב"על הנסים... בימי מותתיו" להגיד את שבחים שלא תלו את הניצחון
במסירות הנפש שהייתם להם או במעשים הגודלים אלא אין ורק בהקב"ה.
לכן גם עצם "מכבים" וראשי תיבות 'מי כמון באלים ה', לומר שלא הם
עצמם המנצח אלא הכל היה מאת ה'. זו הסיבה שבচונכה לא קבעו מי משתה
ושמחה כמו בפורים, הוואיל והמלחמה הייתה טבעית לחלוין והוא בה גם הרבה
הרוגים ופצועים ואי אפשר לעשות משתה ושמחה על חשבון ההרוגים והמשפחות
השכלות. لكن קבעו רק להודות ולהלל לה' יתברך, אבל בפורים שלא היו הרוגים
ופצועים וכל העמים מנשאים ומשבחים את היהודים והכל הכוו שהויה זה מאת ה'
יתברך, קבעו גם משתה ושמחה. בחנוכה חיכו לשנה אמרת, הוואיל ורצו לראות אין
עם מקבל את ניצחון המלחמה, אם יגידו כוח ועוצם ידי עשה לי את החיל הזה לא

ט קבעו את חנוכה לדורות

לאחר שראו שעם יִשְׂרָאֵל תלה את הניצחונו בה', קבעו את חנוכה לדורות להודות
במדרש רבba מובא שארבעה מלכים היו, ומה שתבע זה לא תעב זה - דוד המלך
ולהلال לה'.

ביקש "ארודוף אויביו ואשיגם ולא אשוב עד כלותם" אמר לו הקב"ה 'אני עשה כן'.
אסא אמר לקב"ה 'אין לי כוח להרוג אלא אני רודף ואתה הורג' עשה כן הקב"ה.

ט' יהושפט אמר 'אני אין לי כוח לא לרדוף ולא להרוג, אלא אני אומר לפניו שורה
ואתה תעשה' אמר לו ה' 'אני עשה כן'.

חזקיהו המלך אמר 'אני אין לי כוח לא לרדוף ולא להרוג ואך לא לומר לפניו
שורה, אלא אני הולך לישון ואתה תעשה' אמר לו הקב"ה 'אני עשה כן' ואך המלך
היכה את מחנה אששו. צrisk להבין מדוע חזקיהו הולך לישון במקום לעשות עצרות
תפולה המוניות או חיזוק כלשהו, לפחות שיעשה משחו, במקום זאת הוא הולך
לישון? איפה האחריות על כלל יִשְׂרָאֵל?

עד לא מובן, תמיד ידענו שיש וירידת הדורות ופה אנו רואים עליית הדורות, עד
כדי כך שחזקיהו המלך אומר 'אני לא עשה כלום'.

ט' לפוי מה שהסבירו הכל מובן, באמצעות היהיטה פה וירידת הדורות:
ט' דוד המלך אומר לה' אני ארודוף ואחרוג ולא אשוב עד כלותם גם אך אני בטוח
ב עצמי שאתלה את הניצחון אין ורק בן ה' יתברך ואני לא עשית כיון
הידדרדו הדורות.

ט' המלך אסא אמר 'אם אני רודף גם הורג יש חשש שאגד כוח ועוצם ידי עשה
לי את החיל הזה' لكن ביקש מאת ה' יתברך שהוא רק ירודוף 'אבל אתה ה' תעשה
את השאר ותחרוג אותם, אך אני ארגש שאין עוד מלבדו'. אחר כן הידדרדו הדורות
עוד יותר ואמור יהושפט להקב"ה 'אם אני רודף יש חשש שהוא אני אגד כוח ועוצם
ידי עשה לי את החיל הזה ולכן אני רק אמור לפניו שורה ואתה ה' הורג', כן כולם
וירגשו את יד ה' יתברך'. ואילו חזקיהו המלך אמר לה' 'אם אתחפל, אחשוב שבזכות
תפילה נצחנו במלחמה', لكن אמר לה' 'אני הולך לישון ואתה ה' תעשה את הכל'
ט' ואכן ה' קיבל את דבריו, כי כל השפע ברכה והצלחה שה' שולח לאדם בכל דבר ודבר,

הוא כאשר תולה את הצלחתו בה' ולא בעצמו שעה ופועל כל זאת.

ט' מה שאנו אומרים "בימי מותתיו" לומר שלא תלו את הניצחון בכוחם, אלא
אריך בה' יתברך. אם כן הנוסח של "על הנסים" הוא שבח למותתיו בן יוחנן כהן

(6)